

UOT 338:504

“YAŞIL İQTİSADİYYAT” DAVAMLI İQTİSADI İNKİŞAFIN ƏSAS AMİLİ KİMİ

Aynur ƏLİYEVƏ*

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 22 yanvar 2025; çapa qəbul edilmişdir: 2 fevral 2025; online-da çap edilmişdir: 15 may 2025.

Received: 22th of January, 2024; accepted: 2th of February, 2025; published online: 15th of May, 2025.

Açar sözlər: *yaşıl iqtisadiyyat, resurslardan səmərəli istifadə, iqtisadi diversifikasiya, döngəvi iqtisadiyyat, ekoloji tarazlıq*

Giriş

Bu gün dünyada ətraf mühitin qorunması və təbii sərvətlərin israf olunmadan istifadə edilməsi çox vacib məsələlərdən birinə çevrilib. İnsanların həyatını daha yaxşı etmək üçün iqtisadiyyatın inkişafı ilə yanaşı, ətraf mühitin və təbiətin də qorunması lazım olduğunu anlayan çox sayda ölkə var. Bunu təmin etmək üçün “yaşıl iqtisadiyyat” anlayışı yaranıb. Yaşıl iqtisadiyyat, iqtisadi inkişafı ətraf mühitə zərər vermədən və təbii sərvətləri israf etmədən təmin etməyi hədəfləyir. Yaşıl iqtisadiyyatda əsas məqsəd, təbii sərvətlərdən daha səmərəli istifadə etmək, enerji istehsalında təmiz mənbələrdən faydalanmaq və tullantıları azaltmaqdır. Bu yanaşma, həm iqtisadi böyüməyə, həm də ətraf mühitin qorunmasına kömək edir. Yaşıl iqtisadiyyat, təbii resurslardan daha az istifadə etməklə, gələcək nəsillər üçün daha yaxşı bir dünya yaratmağa çalışır.

Bu məqalədə yaşıl iqtisadiyyatın davamlı inkişafın əsas hissəsi olduğu və onun ətraf mühitə və cəmiyyətə faydaları barədə danışılacaq. Yaşıl iqtisadiyyatın tətbiqi ilə, təbii sərvətlərin qorunması və iqtisadi artım arasında balans yaradılaraq, gələcək nəsillər üçün daha yaşanıla bilən bir dünya qurulması mümkündür.

Yaşıl iqtisadiyyatın davamlı inkişafı necə dərindən əlaqədə olduğu və onun tətbiqinin iqtisadi və ekoloji faydaları əsas tədqiqat obyektidir. Yaşıl iqtisadiyyatın tətbiqi, təbii sərvətlərin qorunması və gələcək nəsillər üçün daha sağlam və yaşana bilər bir mühitin təmin edilməsi baxımından böyük əhəmiyyət kəsb edir.

1. “Yaşıl iqtisadiyyat”ın əsas prinsipləri və davamlı inkişaf kontekstində ətraf mühitlə münasibətinin analizi

Yaşıl iqtisadiyyatın ən əsas prinsiplərindən biri ətraf mühitin qorunmasıdır. Bu, karbon qazı tullantılarının və digər zərərli maddələrin azaldılması deməkdir. Misal olaraq, günəş və külək enerjisi kimi bərpa olunan enerji mənbələrinə keçid bu məqsədə xidmət edir. Bununla yanaşı, təbii resursların səmərəli istifadəsi vacibdir. Su və enerji israfının qarşısını almaq, tullantıların azaldılması və təkrar istifadənin təşviq edilməsi yaşıl iqtisadiyyatın əsasını təşkil edir. Yaşıl iqtisadiyyat sadəcə dillə desək, təbii resurslardan israf etmədən istifadə edərək, iqtisadi böyüməni və ətraf mühitin qorunmasını təmin etməyə

* magistrant, Bakı Avrasiya Universiteti

e-mail: a-aliyeva222@mail.ru

<https://doi.org/10.30546/25194011.2025.14.2.1048>

çalışan bir modeldir. Bu modelin əsas məqsədi ekosistemləri qorumaq, təbii sərvətləri davamlı şəkildə istifadə etmək və sosial bərabərliyi təmin etməkdir. Yaşıl iqtisadiyyat təmiz enerji mənbələrindən, təkrar emaldan və digər səmərəli istehsal metodlarından istifadəni təşviq edir. Yaşıl iqtisadiyyat, həmçinin yeni texnologiyaların inkişafını dəstəkləyir. Elektrikli avtomobillər, enerji istehlakını azaldan cihazlar və ya ekoloji cəhətdən təmiz istehsal üsulları yaşıl iqtisadiyyatın tətbiqinə misal ola bilər. Bu yanaşma həm də yeni iş imkanları yaradır. Təmiz enerji və yaşıl texnologiyalar sahəsində iş yerlərinin artırılması, iqtisadiyyatda müxtəlif sektorlarda inkişafın təmin edilməsi yaşıl iqtisadiyyatın müsbət tərəflərindəndir.

Azərbaycanda davamlı inkişafın bir hissəsi olaraq, yaşıl iqtisadiyyatın təşviqi sahəsində ölkə Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən davamlı və müsbət siyasət həyata keçirilir.

Post-konflikt dövründə işğaldan azad edilmiş ərazilərin bərpası və yenidən qurulması, bu ərazilərdə davamlı inkişafın təmin olunması üzrə metodoloji yanaşmalara və qabaqcıl beynəlxalq təcrübələrə, əsasən, regionun iqtisadi potensialının reallaşdırılması üçün “Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinin bərpası və inkişafı ilə bağlı Konsepsiya” sənədi hazırlanmışdır (2). Qeyd olunan sənəd də, Azərbaycan hökumətinin 2020-ci ildən sonra işğaldan azad olunan Qarabağ və ətraf ərazilərin bərpası üçün müəyyən etdiyi strateji plana əsaslanır. Bu sənəd həmin ərazilərin sosial və iqtisadi baxımdan inkişafını təmin etmək və dayanıqlı bir gələcək qurmaq məqsədini güdür.

Konsepsiyanın əsas məqsədi, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə həyat şəraitinin yaxşılaşdırılması, infrastrukturun bərpası və iqtisadiyyatın gücləndirilməsidir. Həmçinin bu sənəd məcburi köçkünlərin öz doğma torpaqlarına geri qayıtması üçün lazımı şəraitin yaradılmasını nəzərdə tutur. Ərazinin bərpası və inkişafı, həmçinin ekoloji cəhətdən dayanıqlı texnologiyaların tətbiqi ilə həyata keçiriləcək.

“Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinin bərpası və inkişafı ilə bağlı Konsepsiya” sənədi, həmin ərazilərin sürətli və dayanıqlı inkişafını təmin etməyə yönəlib. Bu sənəd həmçinin ətraf mühitin qorunmasını, yerli icmaların sosial rifahını və iqtisadiyyatın gücləndirilməsini nəzərdə tutur. Konsepsiyanın həyata keçirilməsi, bölgənin sosial-iqtisadi inkişafını dəstəkləyəcək və gələcəkdə bu ərazilərin Azərbaycanın güclü və müasir bölgələrinə çevrilməsini təmin edəcəkdir.

Yaşıl iqtisadiyyatın tətbiqinin üstünlükləri çoxdur. Ən başlıcası, ətraf mühitin qorunması və karbon emissiyalarının azaldılmasıdır. Bununla yanaşı, bu yanaşma yeni iş yerlərinin yaradılmasına, iqtisadiyyatın şaxələnməsinə və sosial bərabərliyin təmin olunmasına kömək edir. Təbiətdən istifadənin iqtisadiyyatında, xüsusilə, atmosferdə mövcud olan enerji resurslarının mənimsənilməsində müxtəlif növ sənaye əhəmiyyətli təbii resursların (kimyəvi maddələr, təsirli və təsirsiz qazlar və s.) fiziki və kimyəvi metodlar həmin iqtisadi sahələrin inkişafı üçün əlverişli imkanlar yaradır (3, s. 22). Təmiz enerji sektoru, bərpa olunan enerjinin istifadəsi, təkrar emal və yaşıl texnologiyalar bu inkişafın əsas istiqamətləri ola bilər. Lakin yaşıl iqtisadiyyatın tətbiqində bəzi çətinliklər də mövcuddur. İlk mərhələdə yüksək sərmayələr tələb edilməsi bu yanaşmanın tətbiqini çətinləşdirir. Təmiz enerji texnologiyalarının qurulması və ya ənənəvi istehsal metodlarının dəyişdirilməsi bəzi ölkələrdə maliyyə və texniki resursların çatışmazlığına səbəb ola bilər. Həmçinin köhnə sənaye strukturlarının yaşıl iqtisadiyyat prinsiplərinə uyğunlaşdırılması əlavə vaxt və xərc tələb edir. Yaşıl iqtisadiyyatın inkişafı üçün dövlət dəstəyi və doğru hüquqi mexanizmlərin mövcudluğu da vacibdir. Yaşıl iqtisadiyyatın daha geniş şəkildə tətbiq edilməsi üçün vergi güzəştləri, dövlət subsidiyaları və ekoloji layihələrə sərmayələrin artırılması lazımdır.

Nəticə etibarilə, yaşıl iqtisadiyyat yalnız bu günün, həm də gələcəyin iqtisadi modelidir. Bu yanaşma, ətraf mühitin qorunması, sosial bərabərliyin artırılması və iqtisadi artımın təmin edilməsi üçün vacibdir. Yaşıl iqtisadiyyat, təbii sərvətləri daha səmərəli

şəkildə istifadə edərək, gələcək nəsillər üçün daha sağlam bir planetin təmin edilməsi və dayanıqlı iqtisadi modelin yaradılması məqsədini güdür. Bu prosesin həyata keçirilməsi üçün həm dövlətlərin, həm də özəl sektorun birgə çalışması vacibdir.

Yaşıl iqtisadiyyatın ən vacib prinsipləri arasında təmiz enerjinin istifadəsi, təbii sərvətlərin qorunması və ekoloji cəhətdən daha təmiz istehsal üsullarının tətbiqi dayanır. Məsələn:

1. Təmiz enerji istifadə olunması, günəş və külək enerjisi kimi bərpa olunan enerji mənbələrindən yararlanma;
2. Resurslardan səmərəli istifadə etmək və təkrar emalı təşviq etmək. Məsələn, plastiklərin təkrar istifadəsi.
3. Yeni texnologiyaların inkişafı ilə daha az enerji sərf edən və təbiətə zərər verməyən məhsulların istehsalı.

Bu istiqamət üzrə Azərbaycan iqtisadiyyat nazirinin müavini Sahib Məmmədov “Yerli şirkətlərin təşviqi üzrə 5-ci sərqi”nin açılış mərasimində deyib. “Bu il Azərbaycanda COP-29 kimi mütəbər beynəlxalq tədbirin keçirilməsi və Prezident İlham Əliyev tərəfindən 2024-cü ilin “Yaşıl Dünya Uğrunda Həmrəylik İli” elan edilməsi yaşıl iqtisadiyyata keçid sahəsində təşəbbüslərin daha da genişləndirilməsi üçün imkanlar yaradır”, - deyərək, əlavə edib (8).

Onun sözlərinə görə, sahibkarlığın inkişafı üçün müvafiq qanunvericilik bazasının qurulması və bu sahənin dəstəklənməsi məqsədilə müasir təşkilati yanaşmaların tətbiqi ilə həyata keçirilən mühüm tədbirlər sayəsində böyük nailiyyətlər əldə olunub. Bu tədbirlər özəl sektorun iqtisadiyyatda vacib rol oynamasına və ölkənin qeyri-neft sektorunun, məşğulluğun və xarici ticarətin inkişafına əhəmiyyətli töhfə verməsinə səbəb olub.

2. Yaşıl iqtisadiyyatın qlobal miqyasda tətbiqi və qlobal əməkdaşlığın keçirilmə üsulları

Yaşıl iqtisadiyyatın tətbiqi hər ölkə üçün fərqli yollarla həyata keçirilə bilər. Hər bir ölkənin iqtisadi və sosial strukturu, təbii sərvətləri və mövcud texnologiya səviyyəsi müxtəlif olduğundan, yaşıl iqtisadiyyatın tətbiqi üçün fərqli yanaşmalar tələb olunur. Ancaq ümumiyyətlə, yaşıl iqtisadiyyatın inkişaf etdirilməsi üçün bir neçə əsas sahəyə diqqət yetirilməlidir.

1. Dövlət dəstəyi və tənzimləmə: Yaşıl iqtisadiyyatın uğurlu şəkildə inkişaf etməsi üçün dövlətin rolu çox önəmlidir. Dövlətlər yaşıl iqtisadiyyatın inkişafını təşviq etmək üçün vergi güzəştləri, subsidiya proqramları və ekoloji cəhətdən təmiz texnologiyalar üçün maliyyə dəstəyi təmin edə bilərlər. Həmçinin, təbii sərvətlərin qorunması və ətraf mühitin mühafizəsi ilə bağlı qanunvericilik yaratmaq da vacibdir. Dövlətlər yaşıl sağalma prosesini sürətləndirmək və iqtisadiyyatı davamlı hala gətirmək üçün uyğun hüquqi və maliyyə mühitini yaratmalıdırlar.

2. Texnologiyanın rolu: Yaşıl iqtisadiyyatın inkişafında texnologiyanın rolu da böyükdür. Yeni texnologiyalar, enerji istehsalını daha səmərəli hala gətirə bilər, təbii sərvətləri daha az sərf etməklə istifadə etməyə imkan verir və tullantıların miqdarını azaldır. Bu texnologiyalar, həm də ekoloji cəhətdən təmiz məhsulların istehsalını asanlaşdırır. Məsələn, elektrikli nəqliyyat vasitələri və enerji qənaət edən binalar yaşıl iqtisadiyyatın inkişafına böyük töhfə verir.

3. Sosial və iqtisadi məsuliyyət: Yaşıl iqtisadiyyat yalnız ətraf mühitlə bağlı deyil, həm də sosial və iqtisadi məsələlərlə bağlıdır. Bu modelin həyata keçirilməsi nəticəsində cəmiyyətdə yeni iş yerləri yarana bilər, eyni zamanda gəlirlər daha ədalətli şəkildə paylanar. Yaşıl iqtisadiyyat sosial bərabərliyi artırmağa da kömək edir. Məsələn, təmiz enerji sahəsindəki yeni iş imkanları inkişaf etməkdə olan ölkələrdə işsizlik problemini azalda bilər.

4. Qlobal əməkdaşlıq: Yaşıl iqtisadiyyat, yalnız yerli səviyyədə deyil, qlobal səviyyədə də əməkdaşlıq tələb edir. Çünki ətraf mühitin qorunması və təbii sərvətlərin davamlı istifadəsi yalnız bir ölkənin çərçivəsində həll edilə biləcək məsələlər deyil. Bütün dünyada, xüsusilə inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan ölkələr arasında əməkdaşlıq vacibdir. Bu, ticarət və iqtisadi əlaqələrin, texnologiya mübadiləsinin və ekoloji standartların uyğunlaşdırılmasının önəmini artırır. Bütün dünya birgə işləyərək, qlobal ətraf mühit problemlərini daha effektiv şəkildə həll edə bilər.

Yaşıl iqtisadiyyatın uğurla tətbiq edilməsi üçün dövlətin dəstəyi çox vacibdir. Dövlətlər, yaşıl iqtisadiyyatın inkişafını təşviq edən siyasətlər hazırlamalıdır. Bu siyasətlər, təbii resurslardan daha səmərəli istifadə edilməsi, enerji istehsalının daha təmiz və təbii sərvətlərin qorunması ilə bağlı tənzimləmələr, həmçinin bu sahələrdə infrastrukturun inkişafı məqsədini güdür. Məsələn, hökumətlər təmiz enerji istifadə edən şirkətlərə vergi güzəştləri və maliyyə dəstəyi təqdim edə bilər. Bundan əlavə, yaşıl texnologiyalarla bağlı investisiyaların cəlb edilməsi üçün stimullaşdırıcı proqramlar təşkil etmək də mühümdür. Həmçinin, ətraf mühitin qorunmasına dair qanunvericilik dəyişiklikləri etməli, təbii sərvətlərin istifadəsini tənzimləyən qaydalar tətbiq etməlidir. Dövlətlər, həmçinin ekoloji təhsili təşviq etməli və əhalinin yaşıl iqtisadiyyatın faydaları haqqında maarifləndirilməsini təmin etməlidir.

Yaşıl iqtisadiyyatın tətbiqi bir neçə çətinliklə üzləşir. İlk növbədə, ekoloji baxımdan dayanıqlı texnologiyaların və infrastrukturun qurulması böyük maliyyə sərmayələri tələb edir. Bu, xüsusilə inkişaf etməkdə olan ölkələr üçün problem ola bilər, çünki onlarda lazımı maliyyə resurslarının mövcudluğu məhduddur. Həmçinin yaşıl iqtisadiyyatın inkişafı üçün yeni texnologiyaların tətbiqi əlavə xərclər gətirə bilər, çünki bu texnologiyalar hələ geniş yayılmayıb və bazarda daha yüksək qiymətlərə sahib ola bilər. Digər bir çətinlik, ənənəvi sənayelərin, xüsusən də enerji sahəsindəki sektorlarda, yaşıl iqtisadiyyata keçid zamanı iş yerlərinin itirilməsi ilə əlaqədar sosial narahatlıqların yaranmasıdır. Bu vəziyyət məşğulluq problemlərinə və iqtisadi qeyri-sabitliyə yol açır.

Eyni zamanda, yaşıl iqtisadiyyatın tətbiqi üçün uyğun qanunvericilik və tənzimləmə mexanizmləri hələ də bir çox ölkədə kifayət qədər inkişaf etməyib. Dövlətlərin yeni qanunlar qəbul etməsi və mövcud sistemləri dəyişdirməsi vaxt alır. Bununla yanaşı, yaşıl iqtisadiyyatın prinsipləri barədə cəmiyyətdə maarifləndirmə və təhsil səviyyəsi də artırılmalıdır. İnsanlar və şirkətlər bu sahənin vacibliyini və faydalarını anlamadan, yaşıl iqtisadiyyatın tətbiqi məhduddur. Beynəlxalq səviyyədə isə, ölkələr arasında əməkdaşlıq və ticarət maneələri yaşıl iqtisadiyyatın qlobal miqyasda tətbiqini çətinləşdirir. Fərqli iqtisadi şərtlər və ticarət maraqları, bu sahədə koordinasiyanın təmin edilməsinə maneə törədə bilər. Nəhayət, cəmiyyətin yaşıl iqtisadiyyatın prinsiplərinə uyğun dəyişikliklər etməyə hazır olması da vacibdir, çünki həyat tərzini və istehlak vərdişlərindəki dəyişikliklərə qarşı müqavimət yaranması mümkündür. Bu çətinliklərə baxmayaraq, yaşıl iqtisadiyyatın tətbiqi uzun müddətdə ekoloji və iqtisadi faydalar təmin edə bilər.

Yaşıl iqtisadiyyat həm yerli, həm də dünya miqyasında böyük irəliləyişlərə yol açacaq. Bu model, təbii resurslardan daha səmərəli istifadə etməyə, ətraf mühiti qorumağa və insanların bərabər imkanlarla yaşamasına kömək edəcək. Təmiz enerji istifadə etmək, tullantıları azaltmaq və ekoloji cəhətdən təmiz istehsal üsullarını tətbiq etmək, yeni iş yerlərinin yaranmasına səbəb ola bilər. Bu isə daha dayanıqlı və uzunmüddətli iqtisadi artımın təmin edilməsinə kömək edir. Yaşıl iqtisadiyyat, ekoloji problemlərin həllində də böyük rol oynayacaqdır. Dünya üzrə təbii sərvətlərdən daha az israf istifadə ediləcək, ətraf mühitin çirklənməsi azalacaq və karbon qazı tullantıları azaldılacaqdır. Bu da insanların həyat şəraitini yaxşılaşdıracaq və təbiətə qarşı olan məsuliyyətimizi artıracaqdır.

Yaşıl iqtisadiyyatın tətbiqi, yalnız xüsusi sektorda deyil, həm də dövlət siyasətləri səviyyəsində həyata keçirilməlidir. Yaşıl iqtisadiyyat müasir cəmiyyətlərin dayanıqlılıqla

uyğun gələcəyə doğru irəliləməsi üçün bir çərçivə təmin edir. Yaşıl iqtisadiyyat təbii ehtiyatlardan davamlı istifadəni təşviq etməklə yanaşı, iqtisadi rifahı artırmaq məqsədi daşıyır (8). İqtisadi artım və ekoloji dayanıqlılıq arasındakı əlaqəni dərinlənən araşdıran bir yanaşma təklif edir (4, s. 20). Bununla yanaşı, hökumətlər yaşıl iqtisadiyyatı təşviq etmək üçün stimullaşdırıcı siyasətlər tətbiq etməlidir. Bu, vergi güzəştləri, subsidiyalar, yaşıl enerji və texnologiyaların inkişafı üçün maliyyə dəstəyi kimi təşviqedicilərdən tədbirləri əhatə edir. Həmçinin dövlətlər ekoloji standartlar qoyaraq, şirkətləri daha təmiz istehsal metodlarına keçməyə təşviq etməlidirlər. Bu siyasətlər, yalnız ətraf mühitin qorunmasına deyil, eyni zamanda uzunmüddətli iqtisadi dayanıqlılığa və yeni iş yerlərinin yaradılmasına da töhfə verə bilər.

Yaşıl iqtisadiyyatın inkişafı daha geniş bir perspektivdən baxıldığında, sosial və iqtisadi tərəqqinin əldə olunmasına mühüm təsir göstərə bilər. Bu cür siyasətlər yalnız təbiətin qorunması ilə əlaqəli deyil, həm də yerli icmaların rifahını artırmaq və əhalinin ekoloji bilincini yüksəltmək məqsədilə təhsil və maarifləndirmə tədbirlərini də özündə ehtiva etməlidir. Dövlət və özəl sektorun birgə əməkdaşlığı, yeni texnologiyaların sürətlə inkişafını təmin edərək ekoloji baxımdan müsbət dəyişikliklərin daha geniş ərazilərdə tətbiqini mümkün edir.

Bundan əlavə, qlobal səviyyədə əməkdaşlıq və beynəlxalq təşkilatların dəstəyi ilə, ekoloji problemlərin daha təsirli şəkildə həll olunmasına yönəlmiş bir sıra beynəlxalq təşəbbüslər həyata keçirilməlidir. Bu cür təşəbbüslər, dünya iqtisadiyyatının yaşıl transformasiyasını sürətləndirərək, təbii ehtiyatların qorunması və dayanıqlı inkişafın təmin olunması baxımından gələcəkdə daha ekoloji dostu bir mühitin qurulmasına imkan yaradacaq.

Nəticə

Yaşıl iqtisadiyyat, ekosistemin qorunmasını, təbii resursların səmərəli istifadəsini və sosial bərabərliyin təşviqini hədəfləyən bir iqtisadi modeldir. Bu yanaşma, təmiz enerji mənbələrinin istifadəsini, tullantıların azaldılmasını və təkrar emal proseslərinin təşviqini əhatə edərək ətraf mühitin qorunmasına kömək edir, eyni zamanda iqtisadi inkişafı davam etdirir. Yaşıl iqtisadiyyatın uğurla həyata keçirilməsi üçün həm dövlətin, həm də özəl sektorun birgə əməkdaşlığı mühüm rol oynayır. Dövlətlər, təbii sərvətlərin qorunması və ekologiyanın sağlamlaşdırılması üçün uyğun qanunvericilik, maliyyə dəstəyi və təhsil proqramları təqdim etməlidir. Eyni zamanda, təmiz enerji və yaşıl texnologiyaların inkişafına yönəlmiş investisiyaların artırılması məqsədilə stimullaşdırıcı tədbirlər görülməlidir. Bununla yanaşı, yaşıl iqtisadiyyatın tətbiqi bəzi çətinliklərlə üzləşir. İlk mərhələdə yüksək sərmayə və texnoloji resursların çatışmazlığı kimi maneələr mövcuddur. Lakin dövlətlər vergi güzəştləri, subsidiyalar və digər dəstək vasitələri ilə bu problemləri həll edə bilər. Bundan başqa, beynəlxalq əməkdaşlıq və texnologiya mübadiləsi yaşıl iqtisadiyyatın daha sürətlə və effektiv şəkildə həyata keçirilməsinə imkan yaradır.

Nəticə olaraq, yaşıl iqtisadiyyat yalnız ətraf mühitin qorunmasına deyil, həm də sosial və iqtisadi inkişafın davamlı olmasına xidmət edən bir modeldir. Bu yanaşma, gələcək nəsillərə daha sağlam bir planet təqdim etmək və təbii sərvətləri daha səmərəli şəkildə istifadə etməklə dayanıqlı iqtisadi artımı təmin etmək məqsədini güdür. Yaşıl iqtisadiyyatın tətbiqi, həmçinin iqtisadiyyatın şaxələnməsi, təbii sərvətlərin qorunması və ətraf mühitin yaxşılaşdırılması baxımından böyük əhəmiyyət kəsb edir.

ƏDƏBİYYAT

1. “Qarabağ Dirçəliş Fondu” publik hüquqi şəxsin yaradılması haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı/ Yanvar 4, 2021. (<https://president.az/az/articles/view/49876>).

2. COP29 yaşıl iqtisadiyyata keçid sahəsində təşəbbüslərin daha da genişləndirilməsi üçün imkanlar yaradır-Nazir müavini / İyun 24, 2024. (<https://az.trend.az/business/green-economy/3915599.html>).
3. İsmayılov S. İqtisadiyyat və ekoloji siyasət. Bakı: Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti nəşriyyatı. 2016, 425 s.
4. Məmmədov E. Yaşıl iqtisadiyyat: nəzəriyyə və praktika. Bakı: Elm, 2017, 243 s.
5. Rzayev M. Yaşıl iqtisadiyyat və onun Azərbaycanda tətbiqi. Bakı: Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası, 2015, 327 s.
6. Səmədov E. Yaşıl iqtisadiyyat: Azərbaycanda tətbiq perspektivləri. Bakı: İqtisadiyyat nəşriyyatı, 2017, 144 s.
7. Talıbov F. Bərpa olunan enerji və yaşıl iqtisadiyyatın inkişafı. Bakı: Bakı Dövlət Universiteti nəşriyyatı, 2019, 780 s.
8. <https://mfa.gov.az/az/category/beynelxalq-teskilatlar/azerbaycan-bmt-nin-etraf-muhit-proqrami-unep-munasibetleri>

Резюме

Айнур Алиева

"Зеленая экономика" как основной фактор устойчивого экономического развития

Эта статья исследует связь модели «Зеленой экономики» с устойчивым развитием и ее положительное влияние на окружающую среду. Зеленая экономика представляет собой модель, направленную на обеспечение экономического роста без расточительного использования природных ресурсов и ущерба для экологии. Эта концепция опирается на такие принципы, как эффективное использование природных ресурсов, продвижение возобновляемых источников энергии и минимизация отходов. Кроме того, статья рассматривает основные проблемы, с которыми сталкивается развитие зеленой экономики, и подчеркивает важность решения этих вопросов с помощью государственной поддержки, налоговых льгот и экологически стимулирующих мер. Применение зеленой экономики направлено не только на экономический рост, но и на учет потребностей будущих поколений, акцентируя внимание на социальной справедливости и охране окружающей среды. Этот подход также способствует созданию новых рабочих мест, диверсификации экономики и устойчивому росту. Ключевыми факторами, стимулирующими развитие зеленой экономики, являются переход на возобновляемые энергетические технологии, переработка отходов и внедрение экологически чистых методов производства. Эти меры способствуют снижению загрязнения и повышению эффективности использования ресурсов, что ведет к экологической устойчивости и улучшению качества жизни. Статья также подчеркивает важность взаимодействия государства и частного сектора для успешного внедрения зеленой экономики. Необходимы законодательные инициативы, финансовая поддержка, образовательные программы и меры по стимулированию частных инвестиций в зеленые технологии. Установление экологических стандартов и поддержка инноваций играют ключевую роль в ускорении перехода к зеленой экономике на глобальном уровне. В конечном счете, зеленая экономика служит не только для защиты экологии, но и для обеспечения социальной и экономической устойчивости. Ее внедрение окажет значительное влияние на сохранение природных ресурсов, улучшение состояния окружающей среды и диверсификацию экономического развития, создавая условия для устойчивого будущего.

Ключевые слова: *зеленая экономика, эффективное использование ресурсов, экономическая диверсификация, циркулярная экономика, экологическое равновесие.*

Summary

Aynur Aliyeva

"Green Economy" as a Key Factor of Sustainable Economic Development

This article examines the relationship between the "Green Economy" model and sustainable development, as well as its positive impact on the environment. The green economy is a model aimed at ensuring economic development without wasting natural resources or harming the environment. This approach is based on key principles such as the efficient use of natural resources, the promotion of clean energy sources,

and the reduction of waste. The article also highlights some of the challenges facing the development of the green economy and suggests that these challenges can be addressed through government support, tax incentives, and ecological incentives. The implementation of a green economy not only ensures economic growth but also emphasizes social equity and environmental protection, taking into account the needs of future generations. This approach also supports the creation of new jobs, economic diversification, and sustainable growth. The transition to renewable energy technologies, recycling, and the application of environmentally clean production methods are considered key factors that promote the development of the green economy. The article also emphasizes the importance of collaboration between the government and the private sector for the successful implementation of a green economy. Governments must provide appropriate legislation, financial support, and educational programs to support the development of the green economy, set ecological standards, and encourage investment in clean technologies. All these measures will help accelerate and enhance the global implementation of the green economy. In conclusion, the green economy serves not only to protect the environment but also to ensure social and economic sustainability. The application of this model will contribute significantly to the conservation of natural resources, the cleaning of the environment, and the diversification of economic development.

Key words: *green economy, efficient use of resources, economic diversification, circular economy, ecological balance.*

Şöbə redaktoru i.ü.f.d., dos. Ələsgərova Flora Qəməndər qızının rəyi əsasında çapa məsləhət görülmüşdür.